

Miran Kondrič¹,

Marjeta Kovač¹, ShiRui Shao², Fei Wu³ in Yaodong Gu²

Razvoj predmeta telesna (športna) vzgoja in zdravje na Kitajskem

Izvleček

Telesna (športna) vzgoja je v kitajskem šolskem kurikulumu prešla različne razvojne stopnje, na kar so vplivali tako zgodovinska tradicija, preoblikovanje politične ureditve, politični in strokovni odločevalci kot sestavljavci učnih načrtov. Skozi zgodovinsko perspektivo se je predmet oblikoval prek izrazitega posnemanja tujih šolskih sistemov do vključevanja njihovih vzorcev v oblikovanje lastnega sistema. Po ustanovitvi Ljudske republike Kitajske (1949) so bile v telesni (športni) vzgoji, v primerjavi s prejšnjimi modeli, jasno vidne preobrazbe v zavedanju o pomenu predmeta, kontekstih izvajanja in zakonskih formalnostih. Predmet se je osredotočil na vplive poučevanja na telo in telesne prakse, pa tudi na vključevanje športnih dejavnosti ter tekmovanj, ki so jih izvajali po pouku, v šolski kurikulum. Cilji so bili opredeljeni na psihomotoričnem, kognitivnem in socialnem področju, različni slogi poučevanja pa so pomagali pri doseganju ustreznih rezultatov na teh treh učnih področjih. Med številnimi spremembami, ki so se zgodile v kitajski družbi v prvih letih 21. stoletja, sta bili tudi oblikovanje in izvajanje novega nacionalnega kurikuluma, ki vključuje telesno (športno) vzgojo kot eno glavnih predmetnih področij. Za razliko od starega učnega načrta telesne (športne) vzgoje s cilji, usmerjenimi v športno uspešnost, nov poudarja pomen zdravja in telesne pripravljenosti, kar se odraža v spremembi imena iz „telesne (športne) vzgoje“ v „telesno (športno) vzgojo in zdravje“.

Cljučne besede: kurikulum, športna vzgoja, značilnosti izvedbe, Kitajska

Subject development Physical education and health in China

Abstract

Physical education (PE) has passed different stages of development in the Chinese school curriculum, which was influenced by historical traditions, political and professional decision-makers, and curriculum assemblers. From a historical perspective, the subject was formed through a distinct imitation of foreign school systems to the integration of their patterns into the design of their system. After the creation of the People's Republic of China (1949), in PE, in comparison with previous models, transformations in the awareness of the meaning of the subject, contexts of implementation and legal formalities were visible. The main purpose of subject was focused on the effects of exercise on the body and physical practice and on integrating sports activities and competitions conducted after school into the school curriculum. Objectives were defined in the psychomotor, cognitive and social fields, and different teaching styles helped to achieve adequate outcomes in these three learning areas. Among the many changes that took place in Chinese society in the early years of the 21st century were the creation and implementation of a new national curriculum, which includes PE as one of the main subject areas. Unlike the previous PE curriculum, with goals focused on sports performance, the new one emphasizes the importance of health and fitness, which is reflected in the name changed from PE to PE and health“.

Key words: curriculum, performance characteristics, physical education, China

¹Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, Ljubljana, Slovenija

²Ningbo University, Faculty of Sports Science, Ningbo, Kitajska

³Peking University, Department of Physical Education, Peking, Kitajska

■ Uvod

V večini držav sveta obstajajo zakonske in kurikularne zahteve za izvajanje programa telesne (športne) vzgoje¹ tako za fante kot dekleta vsaj v določeni starosti/razvojni stopnji med obveznim šolanjem. Zagotavljanje obveznih ur telesne (športne) vzgoje v obdobju obveznega šolanja se razlikuje tako med širšimi regijami (npr. Severna Amerika, Osrednja Evropa, Južna Evropa ...) kot državami znotraj njih. Razlike so vidne glede na starost učencev/dijakov, tedensko število ur, pa tudi glede na skupno letno število ur (*Hardman idr., 2014*). Predvsem so razlike velike med regijami, od leta 2000, ko je bila objavljena prva raziskava UNESCO o položaju telesne (športne) vzgoje v svetu (*Hardman in Marshall, 2000*), pa raziskovalci ugotavljajo, da se povečuje tedensko število ur v manj razvitih državah in zmanjšuje v bolj razvitih. V večini regij več ur tedensko države namenjajo mlajšim starostnim skupinam, na srednješolski ravni pa v določenih državah Telesna (športna) vzgoja niti ni obvezen predmet, prav tako pa je v nekaterih državah obvezna le za fante, ne pa za dekleta (*Hardman idr., 2014*).

Sistematično šolanje predstavlja ukrepe, sprejete z namenom poučevanja drugih na različnih akademskih področjih (*Dewey, 1933; Robertson, 1987; Dudley in Burden, 2011*). Namen poučevanja je vključiti učence v smiselno ciljno usmerjeno dejavnost z namenom doseganja strokovno dogovorjenih učnih ciljev na različnih področjih (*Mosston in Ashworth, 2002; Rink, 2002*). Eno od pomembnih področij je tudi psihomotorično področje, na katerem je v zadnjih obdobjih poudarjeno razvijanje gibalne pismenosti učencev, predvsem skozi možnosti, da učenec spozna svoje telo, telesno zmogljivost, usvaja različne gibalne spretnosti in tako razvija trajne navade zdravega življenja (*Norris idr., 2020; Whitehead, 2019*). To mu omogoča obvladovanje tekočega in učinkovitega gibanja in razumevanja pomena vseživljenjske telesne dejavnosti za zdravje, razvedrilo in dobro počutje (*Dudley idr., 2011*). V tem prispevku se bomo osredotočili predvsem na razvoj telesne (športne) vzgoje na Kitajskem od začetka 20. stoletja do danes. Pred tem obdobjem so na programe telesne (športne)

¹V članku dosledno navajamo ime šolskega predmeta kot telesna (športna) vzgoja. S tem želimo poudariti, da predstavljamo predmet, ki se v tujini najpogosteje imenuje telesna izobraževanje (ang. physical education), pri nas pa se trenutno imenuje na osnovnošolski ravni šport, v srednješolskih programih pa športna vzgoja.

Opijske vojne so predstavljale dva konflikta, ki sta se sredi 19. stoletja zgodila na Kitajskem med silami zahodnih držav in dinastije Qing, ki je vladala Kitajski od 1644 do 1911/12. Prva opijska vojna (1840-42) je potekala med Kitajsko in Veliko Britanijo, med drugo opijsko vojno (1856-60), znano tudi kot »pušična vojna« ali anglo-francoska vojna na Kitajskem, pa sta se Velika Britanija in Francija borili proti Kitajski. Druga vojna se je končala 1860, ko so Kitajsko prisilili, da se strinja z neenakim trgovskim dogovorom z Evropo, vključno z nadaljnjim uvozom opija.

Gibanje 4. maja, ki je izbruhnilo leta 1919, je bilo veliko protimperialistično, protifednalno revolucionarno gibanje. Zaznamovalo je začetek nove demokratične revolucije na Kitajskem.

vzgoje v tej azijski državi močno vplivale »opijske vojne« in »gibanje 4. maja« (*Brook in Tadashi Wakabayashi, 2000*).

■ Predstavitev Kitajske in njenega šolskega sistema

Kitajska je po površini tretja največja država na svetu, po številu prebivalstva pa je z 1,4 milijarde druga najbolj obljudena država. Glede na število državljanov ima zagotovo največji izobraževalni sistem na svetu. Ta je v svoji dolgi in bogati zgodovini vpiljal različne zunanje vplive in jih vključeval v svojo tradicionalno dediščino. Izobraževalni sistem je tako z razvojem v različnih smereh dobil raznovrstne, zelo raznolike oblike. Leta 2022 je imela Kitajska 518.500 izobraževalnih ustanov vseh vrst in vseh stopenj z vpisanimi 293 milijoni učencev, ki z otroki, ki obiskujejo vrtnice in t. i. male šole (predpriprava na vstop v osnovno šolo), predstavljajo šestino celotnega kitajskega prebivalstva. Sistem obveznega izobraževanja na Kitajskem trenutno izvaja 207.000 šol, ki vključujejo 158 milijonov učencev in 10,57 milijona učiteljev (*Chinese Ministry of Education, 2023a*). Odgovorno ministrstvo navaja, da je ena od prednostnih nalog

kitajske vlade vzpostaviti učinkovit sistem obveznega osnovnošolskega izobraževanja za svoje državljane, kot ključno nalogo pa izpostavljajo izgradnjo izobraževalne infrastrukture, ki naj bi pomembno vplivala na nadaljnji razvoj izobraževalnega sistema. Kitajski šolski sistem vključuje predšolsko vzgojo (vključeni so otroci, stari od dve do šest oz. sedem let), osnovno šolo (vključeni so od 6/7- do 12-letniki; starost ob vstopu v šolo se lahko razlikuje glede na provinco), srednjo šolo (vključeni so od 12- do 15-letniki) in višjo srednjo šolo (vključuje 15- do 18-letnike).

Izobraževalni sistem na Kitajskem temelji na štirih obveznih področjih, ki vključujejo moralni, intelektualni, telesni in estetski razvoj posameznika. Ta področja predstavljajo osnovo celotnega vzgojnoizobraževalnega procesa v šolskem sistemu (*Chinese Ministry of Education, 1992*), ki ga ureja država prek Ministrstva za šolstvo. Od leta 1986 je zakonsko določeno, da se mora vsak državljan Kitajske izobraževati vsaj devet let. Izobraževanje mu v tem obdobju financira država, v devetih letih pa so učenci vključeni v šest let osnovnošolskega izobraževanja in tri leta nižje srednje šole, ki jo obiskujejo učenci, stari od 12 do 15 let.

Koncept telesne (športne) vzgoje na Kitajskem se je preorientiral v zdravje mlade populacije

V zadnjih sto letih je telesna (športna) vzgoja na Kitajskem posnemala japonske izobraževalne sisteme, sklicevala se je na ameriške učne sisteme in implementirala model nekdanje Sovjetske zveze, kar kaže močno usmerjenost v tuje kulture in značilnost kopiranja tujih vzorov. Po reformi in odprtju svetu se je Kitajska soočila z novo situacijo stabilne politike, cvetoče ekonomije in raznolike kulture, ki je ponudila izjemno široko okolje za razvoj telesne (športne) vzgoje. Da bi Kitajska dosegla splošne zahteve kakovostnega izobraževanja, se je morala otresti okovov vzorca Sovjetske zveze, za katere je bila značilna visoka centralizacija in uporaba sodobne tehnologije, in razviti svoj lasten, kitajski model telesne (športne) vzgoje. Naslanjanje na lastno tradicijo, upoštevanje raziskovalnih podatkov o spremembah v življenjskih slogih populacije, ki kot posledico hitrega ekonomskega razvoja, spremenjenih prehranskih navad (Batis idr., 2014) in zmanjšanja gibanja (Ng idr., 2014) pomenijo izjemno eksplozivno prekomerno težkih in debelih otrok, mladostnikov (Yu idr., 2012, Sun idr., 2014; Wang idr., 2017) in odraslih (Mu idr., 2021), in delno kopiranje prevladujočih svetovnih modelov po vsem svetu so bili temelj sodobnega razvoja tega predmeta na Kitajskem.

Telesna (športna) vzgoja je del obveznega osnovnošolskega predmetnika - nacionalnega kurikuluma, ki ga je določilo Ministrstvo za šolstvo Ljudske republike Kitajske. V prvem in drugem razredu imajo učenci štiri ure telesne (športne) vzgoje, od tretjega do šestega razreda pa tri ure tedensko. Šolska ura je dolga 40 minut. Pri pouku sodelujejo skupaj fantje in dekleta, v skupini pa je lahko do 40 učencev. Šole morajo organizirati tudi znotraj šolskega dne različne oblike telesne dejavnosti, ki lahko vključujejo jutranjo vadbo, rekreativni/gibalni odmor, različna športna tekmovanja in prireditve. Kitajsko ministrstvo za šolstvo je že leta 1986 pozvalo šole k ustreznemu načrtovanju športnih dejavnosti, da bi zagotovili vsem učencem na ravni obveznega izobraževanja vsak dan eno uro telesne dejavnosti tako med šolskimi urami kot po njih. Opozorili pa so, da različni zunajšolski programi, ki so na voljo učencem, ne bi

smeli izriniti iz šolskega vsakdana programa telesne dejavnosti v obliki obveznih ur za namenom, da bi ostalo več ur za druge programe. Šole je tudi pozvalo, da naj ponudijo smernice o »domaćih nalogah« telesne (športne) vzgoje in obenem ponudijo kakovostne programe, ki jih vodi ustrezno izobražen kader. Te »domaće naloge« so s strani države priporočene določene vsebine, ki naj bi jih učenci izvajali doma ali v lokalnih športnih društvih z namenom vpliva na bolj dejavni življenjski slog. Programi rednih ur telesne (športne) vzgoje bi se morali osredotočiti na poučevanje otrok o pomembnosti osnov gibanja, usvajanje športnih znanj ter tako vsakemu učencu omogočiti obvladanje enega ali dveh športov. Ministrstvo za šolstvo spodbuja tudi ustanovitev mladinskih športnih društev, kjer lahko mladi izkoristijo svoj zunajšolski čas za vadbo različnih športov.

Skladno z navedenim ima telesna (športna) vzgoja sistemsko zagotovljeno mesto v šolskih predmetnikih na Kitajskem in velja za sestavni del izobraževanja v sistemu šolanja K-12 (obvezno devetletno šolanje in dodatna tri leta) in na univerzah (Jones in Wu, 2021). Z nenehnim izboljševanjem življenjske ravni Kitajcev v zadnjih desetletjih je prišlo do premika v povpraševanju po intelektualnem delu, pogosto na račun tradicionalne gospodarske odvisnosti od telesnega dela. Ta premik spremlja vse večja zaskrbljenost zdravstvenega sektorja zaradi sedečega načina življenja (življenjskega sloga, pri katerem posameznik ni redno telesno dejaven ter dnevno ne zadosti zahtevanim

potrebam po telesni dejavnosti skladno s priporočili svetovne zdravstvene organizacije) in porasta kroničnih nenalezljivih bolezni (Wu idr., 2016) ki so posledica takšnega življenjskega sloga, kot sta na primer debelost in sladkorna bolezen (Bragg idr., 2016). Posledično menijo, da mora biti Telesna (športna) vzgoja vključena v šolski vsakdan kot sredstvo, s katerim bi se mladi morali naučiti razumeti pomembnosti vsestranske redne vadbe (An idr., 2022). Prepoznana je kot nujen del izobraževanja, v katerem se mladi učijo o razvoju in ohranjanju zdravlega telesa ter razvijanju dejavnega življenjskega sloga, kar bo koristilo tako njim kot kitajski družbi (Chinese Ministry of Education, 2001a; 2001b; 2003a). Nacionalni podatki o zdravstvenem stanju mladih izpred 20-tih let so pokazali znatno splošno zmanjšanje v moči, vzdržljivosti in vitalni kapaciteti (Chinese Ministry of Education, 2003b). Skupaj z rezultati drugih raziskav so bili pridobljeni podatki iztočnica za ponoven premislek o posodobitvi telesne (športne) vzgoje v šolah in njeni vlogi pri promociji zdravja mladih na Kitajskem. Ker so podatki pokazali znatno znižanje telesne pripravljenosti mladih (Dong idr., 2019), se je moral novi učni načrt osredotočiti na promocijo zdravja, kar se izraža s spremembo imena iz telesne (športne) vzgoje v telesna (športna) vzgoja in zdravje.

Novjši podatki Nacionalnega centra za spremljanje telesne pripravljenosti kažejo na izboljšanje stanja predvsem zaradi izvajanja nacionalnega »fitnes« načrta (načrta telesne zmogljivosti), ki je bil predstavljen

po rezultatih, objavljenih v letu 2014 (*Dong idr., 2019*). Da bi celovito in bolje razumeli stanje telesne pripravljenosti na Kitajskem in objektivno ocenili učinek izvajanja nacionalnega fitnes načrta (2016-2020), je bila od septembra do novembra 2020 izvedena študija o zdravstvenem stanju in telesni dejavnosti med mestnimi in podeželskimi prebivalci na Kitajskem. V raziskavo so bili vključeni otroci, stari od 3 do 6 let, odrasli od 20 do 59 let in pa starejši od 60 do 79 let. Pridobljeni podatki so med drugim pokazali, da postajata debelost in kratkovidnost pomembni zdravstveni težavi za mlade v mestnih območjih (*Li idr., 2020*).

■ Zgodovinski razvoj telesne (športne) vzgoje do leta 1978

Za razumevanje posodobitve učnih načrtov po letu 1949 pa je vseeno treba predstaviti nekaj dejstev o temeljih, na katerih je bila takrat vključena telesna (športna) vzgoja v šolske programe. V poznem devetnajstem stoletju so ameriške in britanske sekte zgradile številne cerkvene šole, ki so pripisovale velik pomen športnim dejavnostim po pouku, čeprav niso imele formalnih šolskih ur, namenjenih športu. Ustanovili so različne športne organizacije in oblikovali atletske ekipe ter organizirali športna tekmovanja, s katerimi so širili idejo »zahodne gimnastike«. Leta 1904 je vladajoča dinastija Qing izdala nekakšen standard za telesno (športno) vzgojo v šolah.

Po Xinhai revoluciji leta 1911 je takratna vlada spremenila šolski izobraževalni sistem na Kitajskem. Tako so šole na vseh ravneh začele z gimnastičnimi tečajmi, s katerimi je »sodobna« telesna (športna) vzgoja dobila nov zagon in končala dvatisočletno zgodovino brez vsebin, ki bi jih morale vključevati ure telesne (športne) vzgoje v šolskem izobraževalnem sistemu.

Revolucija leta 1911, znana tudi kot Xinhai revolucija ali Hsinhajska revolucija, je končala zadnjo kitajsko cesarsko dinastijo, dinastijo Qing, in privedla do ustanovitve Republike Kitajske. Revolucija je bila vrhunec desetletja vznemirjenja, uporov in krvavih spopadov.

Med »Gibanjem 4. maja« se je militarizem, ki je prevladoval v preteklosti, vse bolj zmanjševal, vojaške vaje pa so izgubile prejšnjo pomembno vlogo v šolski telesni (športni) vzgoji. Leta 1923 je vlada izdala »osnutek orisa tečaja« (*Course Outline Draft*), namenjenega osnovnim šolam in srednješolcem, ter formalno spremenila »gimnastiko« v »telesno vzgojo«. To je pomenilo veliko spremembo in reformo šolskega sistema, vključujoč novo fazo razvoja telesne (športne) vzgoje na Kitajskem. Programi šolske telesne (športne) vzgoje so v tem obdobju opustili vojaške vaje in namesto njih vključili atletske programe ter različne športne dejavnosti, ki so postale glavni del vsebin na šolskih urah. Ameriški način športnega razmišljanja, ki se je držal naturalizma (*ameriški naturalizem, za katerega je značilen deterministični pogled na človeško naravo in družbo, poudarja vpliv okolja,*

dednosti in družbenih pogojev pri oblikovanju človeškega značaja), se je razširil na Kitajskem in imel velik vpliv na nadaljnji razvoj šolske telesne (športne) vzgoje. Poleg tega je vlada Kuomintanga okrepila upravljanje šolske telesne (športne) vzgoje, izdala zakone, povezane z organizacijo in izvajanjem šolskega športa, in sprejela nekaj pomembnejših političnih ukrepov, zaradi česar se je šolski šport začel sistematično razvijati.

Zaradi vpliva mednarodnega političnega okolja je usoda kitajske telesne (športne) vzgoje tesno povezana z razvojem kitajske države. Ob ustanovitvi Ljudske republike Kitajske leta 1949 je predsednik Mao Tse-Tung predstavil smernice: »*Biti zdrav je na prvem mestu, študij pa na drugem*« in »*Biti v dobrem zdravstvenem stanju, dobro študirati in dobro delati*«. Centralna ljudska vlada državnega sveta je kasneje izdala »*Odločbe o izboljšanju zdravja učencev v različnih razredih šol*«. Vse to je imelo velik vpliv na razvoj telesne (športne) vzgoje. Hkrati je bila ta tudi pod vplivom športne filozofije nekdanje Sovjetske zveze, imenovane »trije temelji«, in je oblikovala učni sistem o telesni (športni) vzgoji, katerega cilji so vključevali posredovanje znanja, razvoj gibalnih sposobnosti in uporabo tehnologije (*Li in Yang, 2002*).

■ Telesna (športna) vzgoja po letu 1978

Po reformi in mednarodnem odprtju Kitajske širšemu svetu leta 1978 so se športne dejavnosti in programi, namenjeni gibalnemu razvoju in zdravju prebivalcev, začeli hitreje razvijati. Iz niza dokumentov, ki opredeljujejo način športnega poučevanja in delovnih pravil, ki jih je določila kitajska vlada, lahko vidimo, da se telesna (športna) vzgoja v novejšem obdobju vse bolj prilagaja zahtevam družbenega razvoja in celovitemu razvoju mladih osebnosti. Leta 1978 je oddelek za izobraževanje upošteval »*Učni načrt telesne (športne) vzgoje v rednih srednjih šolah*« in kasneje izdal »*Začasna pravila šolskega športa in zdravstvenega dela*«, »*Začasna pravila dela višjih univerz in visokih šol*«, »*Nacionalni standard telesne vadbe*«, »*Smernice za poučevanje kurikuluma telesne (športne) vzgoje na nacionalnih rednih visokošolskih univerzah in visokih šolah*«. Vsi ti dokumenti so okrepili sistem telesne (športne) vzgoje, izpopolnili učni sistem, ponudili merke postopke za ugotavljanje učinkov vpliva šolske telesne (športne) vzgoje v »primarni fazi socializma« s kitajskimi

značilnostmi (*Chinese Ministry of Education, 2023b*). Leta 2002 se je v večini šol po vsej državi začela izvajati „tabela študentskega telesnega zdravega standarda“, ki sta jo skupaj izdala oddelek za izobraževanje in splošna uprava za šport, s čimer so se nadalje uresničevale smernice „*Biti zdrav je na prvem mestu*“ (*GSIPPRESNE, 2023*). Iz zgoraj omenjenih dokumentov izhaja vrsta izdanih zakonov in ustreznih ukrepov, ki jih je kitajska vlada sprejela v novem obdobju. Tako je dala spodbujanju telesne (športne) vzgoje na Kitajskem strateški pomen. Ob tem velja omeniti, da sta dodelitev in izvedba poletnih olimpijskih iger leta 2008 v Pekingu pomembno vplivali na povečanje obsega financiranja športnih dejavnosti.

■ Preorientacija učnega načrta od športne uspešnosti v zdravje populacije

Star model učnega načrta za telesno (športno) vzgojo je leta 1949 ob ustanovitvi Ljudske republike Kitajske v kitajski izobraževalni sistem »uvozil«¹ sovjetski model telesne (športne) vzgoje, ki je bil v veliki meri osredotočen na športno odličnost in uspešnost posameznika. Tako so bila glavna vsebinska področja učnega načrta telesne vzgoje tekmovalni športi, kot so atletika, košarka, nogomet, odbojka in gimnastika. Ocenjevanje posameznika je bilo osredotočeno na merjenje športnih rezultatov in uspešnosti. Uspešni učenci v razredu so bili tisti, ki so tekli hitreje, skočili višje ali vrgli pripomoček čim dlje. Wang (2003) poroča, da je od leta 1949 bilo izvedenih več obsežnih reform kurikulumov telesne (športne) vzgoje s prizadevanji za spremembo športno usmerjene narave predmeta, vendar reforme še vedno niso prinesle bistvenih sprememb v načinih poučevanja. Preorientacija na zdravje populacije je vidna predvsem v preimenovanju predmeta in uvodnih zapisih učnega načrta, v praksi pa so premiki še premalo opazni.

V uvodu novega učnega načrta predmeta telesna (športna) vzgoja in zdravje, nastalega ob prelomu tisočletja, je navedeno:

»S hitrim razvojem znanosti in tehnologije, zlasti globalizacijo gospodarstva, se je kakovost materialnega in kulturnega življenja ljudi močno izboljšala. Toda sodoben ritem življenja in modernizacija dela sta povzročila opravljanje dela, ki je manj naporno, znano pa je povečanje psihološkega pritiska,

kar resno ogroža zdravje ljudi. Sodobni človek postopoma spoznava, da zdravje ni le odsotnost bolezni, ampak vključuje tudi zdrav status v telesnih, duševnih, psiholoških in socialnih vidikih. Zdravje državljanov je bistveno in nepogrešljivo za nacionalni razvoj, družbeni napredek in srečo posameznika. Ker je telesna (športna) vzgoja zelo pomemben dejavnik za izboljšanje zdravja mladih, je zdravje prvo vodilo za šolske programe telesne (športne) vzgoje« (*Chinese Ministry of Education, 2001b*).

Nov zdravstveno usmerjen učni načrt predmeta telesna (športna) vzgoja in zdravje je izziv za učitelje telesne (športne) vzgoje, saj se je njegov poudarek preusmeril s športne uspešnosti na promocijo zdravja in redno udeležbo pri telesni dejavnosti. Na ravni države obstaja splošno soglasje, da vsaka reforma, namenjena temeljnim spremembam vsake šole na Kitajskem, zahteva dejavno sodelovanje njenih učiteljev (*Xu, 2009*). Navsezadnje mora reforma kurikulu- ma, ki je posledica družbenih sprememb, temeljiti na šoli, učitelji pa jo morajo izvajati s svojo vsakodnevno prakso poučevanja. Otroci in njihove potrebe so in morajo biti na prvem mestu v procesu programa telesne (športne) vzgoje v šolah, kitajski snovalci učnega načrta pa menijo, da bo telesna (športna) vzgoja, zasnovana v skladu s telesnim in duševnim razvojem učencev, imela močan vpliv na vitalnost, zdravje in razvoj naroda.

Opomba:

Vse slike v članku predstavljajo učni proces pri predmetu telesna (športna) vzgoja in zdravje na osnovni šoli Binzhou Experimental School v Ningboju. Avtorica slik je učiteljica Hu Naiyu.

■ Literatura

1. An, Y., Yang, J., Niu, S.J. in Wang, J. (2022). Health First: The Sustainable Development of Physical Education in Chinese Schools. *Sustainability*, 14(5), 3133.
2. Batis, C., Sotres-Alvarez, D., Gordon-Larsen, P., Mendez, M. A., Adair, L. in Popkin B. (2014). Longitudinal analysis of dietary patterns in Chinese adults from 1991 to 2009. *British Journal of Nutrition*, 111, 1441–1451. doi: 10.1017/S0007114513003917
3. Brook, T. in Tadashi Wakabayashi, B. (2000). *Opium regimes: China, Britain and Japan, 1839-1952*. University of California Press Ltd.
4. Chinese Ministry of Education (1992). *Implementing details of education law of the People's Republic of China. Article 4 – Tea-*

ching and learning. <http://www.moe.edu.cn/edoas/website18/18/info5918.htm>.

5. Chinese Ministry of Education (2001a). *Compendium of curriculum reform in basic education (tentative)*. Capital Normal University Press. <http://www.moe.edu.cn/edoas/website18/32/info732.htm>.
6. Chinese Ministry of Education (2001b). *New physical education and health curriculum standard for primary and junior high school*. People's Education Press.
7. Chinese Ministry of Education (2003a). *Physical education and health curriculum standard for senior high school*. People's Education Press.
8. Chinese Ministry of Education (2003b). *The investigation report on primary and secondary students' physical quality and fitness situation in 2002*. Chinese Education Daily, <https://www.chinadaily.com.cn/china/education>
9. Chinese Ministry of Education (2023a). *Statistical report on China's educational achievements in 2022*. <http://www.moe.gov.cn/documents/reports/>
10. Chinese Ministry of Education (2023b). Ministry of Education of the People's Republic of China <http://www.moe.gov.cn/>
11. Dewey, J. (1933). *How we think: A statement of the relation of reflective thinking to the educative process*. Health and Company.
12. Dong, Y., Lau, P. W. C., Dong, B., Zou, Z., Yang, Y., Wen, B., Ma, Y., Hu, P., Song, Y., Ma, J., Sawyer, S. M. in Patton, G. C. (2019). Trends in physical fitness, growth, and nutritional status of Chinese children and adolescents: a retrospective analysis of 1.5 million students from six successive national surveys between 1985 and 2014. *The Lancet Child & Adolescent health*, 3(12), 871-880.
13. Dudley, D. in Burden, R. (2011). What effect on learning does increasing the proportion of curriculum time allocated to physical education have? A systematic review and meta-analysis. *European Physical Education Review*, 26(1):1356336X1983011.
14. Dudley, D., Okely, A., Pearson, P. in Cotton, W. (2011) A systematic review of the effectiveness of physical education and school sport interventions targeting physical activity, movement skills and enjoyment of physical activity. *European Physical Education Review* 17(3), 353–378.
15. *Guideline on Strengthening and Improving Physical Education in Schools in the New Era (2023)*. http://www.gov.cn/xinwen/2020-10/15/content_5551609.htm.
16. Hardmna, K. in Marshall, J. (2000). *World-wide survey of the state and status of school physical education: the final report to the International Olympic Committee*. UNESCO Publishing.
17. Hardman, K., Routen, A. in Tones, S. (2014). UNESCO–NWCPEA: World-Wide Survey of School Physical Education: Final Report.

- UNESCO Publishing. <http://www.unesco.org/open-access/terms-use-ccbysa-en>
18. Jones, G. in Wu, Y. (2021). *The Business of K-12 Education in China - Working paper*. Harvard business school.
 19. Li, L. in Yang, B. (2002). Review on the developmental history of school physical education in China. *Journal of Sport Studies*, 9(4), 131–133.
 20. Li, Y-M., Han, J., Liu, Y., Wang, R., Wang, Ru., Wu, X-P. in Cao, Z-B. (2020). China survey of fitness trends for 2020. *American College of Sports Medicine*, 23(6), 19-27.
 21. Mosston, M. in Ashworth, S. (2002). *Teaching physical education* (5th ed.). Benjamin Cummings.
 22. Mu, L., Liu, J., Zhou, G., Wu, C., Chen, B., Lu, Y., Lu, J., Yan, X., Zhu, Z., Nasir, K., Spatz, E. S., Krumholz, H. M. in Zheng, X. (2021). Obesity Prevalence and Risks Among Chinese Adults: Findings From the China PEACE Million Persons Project, 2014-2018. *Circulation: Cardiovascular Quality and Outcomes*, 14(6):e007292. doi: 10.1161/CIRCOUTCOMES.120.007292.
 23. Ng, S. W., Howard, A. G., Wang, H. J., Su, C. in Zhang, B. (2014). The physical activity transition among adults in China: 1991-2011. *Obesity Review*, 15(suppl 1), 27–36. doi: 10.1111/obr.12127
 24. Norris, E., van Steen, T., Direito, A. in Stamatikis, E. (2020). Physically active lessons in schools and their impact on physical activity, educational, health and cognition outcomes: a systematic review and meta-analysis. *British Journal of Sports Medicine*, 54(14), 826–838. <https://doi.org/10.1136/bjsports-2018-100502>
 25. Rink, J. E. (2002). *Teaching physical education for learning* (4th ed.). McGraw Hill.
 26. Robertson, E. (1987). Teaching and related activities. In M. J. Dunkin (Ed.), *International encyclopedia of teaching and teacher education* (pp. 15-18). Pergamon Press.
 27. Sun, H., Ma, Y., Han, D., Pan, C. in Xu, Y. (2014). Prevalence and trends in obesity among China's children and adolescents, 1985–2010. *PLoS One*, 9(8), e105469.
 28. Yu, Z., Han, S., Chu, J., Xu, Z., Zhu, C. in Guo, X. (2012). Trends in overweight and obesity among children and adolescents in China from 1981 to 2010: a meta-analysis. *PLoS One*, 7(12), e51949. doi: 10.1371/journal.pone.0051949.
 29. Wang, H. (2003). *Discussion on developing evolvement and historical experience of PE curriculum in China*. PhD thesis, University of Physical Education, Beijing.
 30. Wang, X. J., Yang, Y., Wu, Y. Q. in Peng, N. N. (2017). Study on epidemiological trend of overweight and obesity school-age children and adolescents over the past 29 years (1985–2014) in Shanghai, China. *Chinese Journal of Evidence-Based Pediatrics*, 12, 126–130.
 31. Whitehead, M. (2019). Definition of physical literacy: Developments and issues. V *Physical literacy across the world* (str. 8–18). Routledge.
 32. Wu, Y., Benjamin, E. J. in MacMahon, S. (2016). Prevention and control of cardiovascular disease in the rapidly changing economy of China. *Circulation*, 133, 2545–2560. doi: 10.1161/CIRCULATIONAHA.115.008728
 33. Xu, Y. (2009). School-based teacher development through a school-university collaborative project: A case study of a recent initiative in China. *Curriculum Studies*, 1, 49-66.

Prof. dr. Miran Kondrič,

Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport
miran.kondric@fsp.uni-lj.si